

PREDSTAVUJEME MESTÁ A OBCE NOVOHRADU

NOS Lučenec v rámci monitoringu miest a obcí regiónu uvádza cyklus „**Predstavujeme mestá a obce Novohradu**“. Ide o reportáže zamerané na oblasť miestnej kultúry. Pokračujeme obcami:

Veľká nad Ipľom

História:

Prvá písomná zmienka o obci „Vilika“ je z roku 1238. Začiatkom 14. storočia patrila medzi významnejšie obce Novohradu. Patrila rôznym šľachtickým rodom, v 16. storočí pripadla panstvu Šomoška. V rokoch 1938-45 bola pripojená k Maďarsku. K obci patrí osada Veľké Dálovce, ktorá sa spomína v roku 1327 ako samostatná obec. Neskôr sa rozdelila na dve obce – Malé a Veľké Dálovce, tie v 17. storočí boli zničené a obnovili sa už iba ako osady, no Malé Dálovce pripadli obci Ipolytarnóc v Maďarsku. Presne v strede obce sa vedľa seba nachádza viacero významných kultúrnych pamiatok a pamätihodností, ktoré pútajú pozornosť návštevníkov.

Je to predovšetkým krásny rímskokatolícky **kostol Všetkých svätých** postavený r. 1762 v barokovom štýle. Prešiel rekonštrukciou r. 1896, v roku 1997 bol opravený a vymalovaný aj z vonkaj-

šej strany. Nad oltárom sa nachádza obraz - olejomaľba Ľudovíta Kubányiho z roku 1888 zobrazujúca všetkých svätých, patrónov obce. Okolie pred kostolom je starostlivo upravené, je tu **socha Panny Márie** z r. 1903 a zaujímavá **Krížová cesta**.

V tesnej blízkosti sa nachádza aj **Pomník padlých hrdinov** v I. a II. svetovej vojne.

Za kostolom, na cintoríne sa nachádza najstarší náhrobný kameň v regióne – **skamenelina fosílného stromu** starého cca 20 mil. rokov. Dom, v ktorom sídli obecný úrad, dal postaviť gróf Žigmund Forgách. Zachovali sa dokumenty z r. 1856 o pečati obce, na ktorej sú umiestnené symboly (dva klasy zopnuté do tvaru opony, nad nimi je kytica nezábudiek a v strede lemeš), ktoré nesú odkaz predkov „*Nezabudni obrábať zem, aby Ti prinášala úrodu*“.

Skamenelina fosílného stromu

Kultúrny dom bol postavený r. 1931. Konali sa v ňom rôzne podujatia, ako tradičné fašiangy, Veľká noc, ale aj zábavy trvajúce tri dni. Ako výborná speváčka sa spomína Bálint Etelka. Prvou snahou o organizovaný kultúrny život bolo založenie Čitateľského krúžku. Neskôr vznikol Slovenský zväz Maďarskej kultúry, r. 1933 bola založená kultúrna organizácia „Charitas“ a v r. 1935 vznikol Slovenský katolícky mládežnícky zväz. Hrávali sa divadlá, obec mala vlastnú kapelu. Dňa 12.12.1949 vznikol Kultúrny zväz maďarských pracujúcich – **Csemadok**. Po oslobodení prvé divadelné predstavenia režíroval Kaleta Béla. Od roku 1969 pôsobil v obci učiteľ František Varga, ale známejší bol ako „Feri báči“, ktorý sa naplno venoval aj kultúre.

Deň obce 2010, foto: Karol Galcsík

Pokr. zo str.1

Prvé okresné slávnosti piesní a tancov organizované OV Csemadoku boli už v roku 1957. S ich podporou bolo v obci r. 1979 postavené **prírodné javisko**, čím sa rozšírili možnosti na organizovanie kultúrneho života.

Prvá tanečná folklórna skupina vznikla v roku 1958 a postupne nacvičili niekoľko tancov – Hviezdicový tanec, Čertova svadba, Cigánsky tanec či Tanec mladých žien. V roku 1984 sa zrodil nový program „Novohradské tradície“ a podarilo sa im skompletizovať dobový (palócsky) kroj.

Medzi historicky významné osobnosti, ktoré pôsobili v obci, patrí aj **Anton Emanuel Timko**. Bol jediným predstaviteľom slovenskej literárnej fantastiky v období realizmu.

Zomrel v Trhanovej (teraz Podkriváň), kde bol učiteľom a je tu aj pochovaný, hrob národného buditeľa bol vyhlásený za kultúrnu pamiatku. Sedem zošitov Grošovej knižnice pre mládež sám redigoval. V českém poľovníckom časopise Háj uverejňoval popri článkoch aj literárne spracované skúsenosti tatranského medveďa MACKA (1876). Bol spoluredaktorom a spoluvydavateľom prvých dvoch ročníkov časopisu pre školskú mládež Včielka, v r. 1879-80 písal aj prózu pre deti (Vlk špekulant, 1877). Jeho prínosom boli fantastické cestopisy „Výprava na severnú točnu“,

Výlet do Ázie” a iné.

Volali ho Perohryz, podľa postavy jeho literárneho hrdinu. V nekrológu napísal o ňom Jozef Škultéty: „*Takito tichí pracovníci sú pravé perly nášho učiteľského duchovného života... Oni sú chránitelia a prechovávatelia gramotnosti a vyššieho túženia v ľude. Merať ich i tak nerovným merťukom literárnosti je nespravodlivé...*“

Súčasnoscť:

Obec má 941 obyvateľov, patrí do mikroregiónu Velické jazerá. Novozvoleným starostom je **Ing. Gabriel Rácz**.

Dlho nerozmýšľal a bez váhania sa pustil do viacerých akcií – rekonštrukcia fasády na budove obecného úradu za 4 000,- EUR z vlastných zdrojov, rekonštrukcia areálu amfiteátra-nové stánky. Má záujem o zviditeľnenie obce vo všetkých oblastiach, od roku 2011 sa prihlásili do futbalovej súťaže – žiaci, nakoľko od r. 1995 sa v obci vôbec nezapájali do športu. Podľa slov starostu je veľké negatívum a hanbou obce skutočnosť, ako vyzerá kultúrny dom, ale ako povedal, je to aj výzva, aby sme sa snažili o jeho rekonštrukciu aj cestou dotácií, aby mohol slúžiť na kultúrne využitie našich občanov.

V obci majú na organizovanie kultúrnych podujatí len dva priestory. Jedným je obecná knižnica, ktorá sídli v budove OÚ a vedúcou je Ing. Zita Budáčová. Druhým je **amfiteáter**, ktorý by mal byť vynovený na blížiaci sa **Poipeľský umelecký festival**, 11. ročník sa uskutoční v dňoch **23. - 24. júla 2011** a organizuje ho každý druhý rok v spolupráci s obcou OV CSEMADOK-u v Lučenci.

Okrem bohatého kultúrneho programu sa uskutoční aj súťaž vo varení pravej maďarskej rybacej polievky – **halászlé**. A preto by si už teraz mali „gurmáni“ uvedený termín starostlivo poznamenať.

Obec organizuje viaceré podujatia – Novoročný koncert v kostole, stavenie mája a d'. Medzi tie zaujímavejšie patria **Dni družobných obcí**, tohtoročné sa budú konať v termíne 2.- 4.6. v maďarskej obci Ludányhalászi a zúčastnia sa ich celkom 6 obcí – tri zo SR (Veľká nad Ipľom, Čeláre a Belina), dve z MR a jedna z Rumunska.

Slávnostný sprievod. Foto: MVDr. Štefan Šimon

Toto podujatie má už svoju históriu, obec viac ako 30 rokov spolupracuje

Pokr. zo str 2:

v rámci partnerských vzťahov ešte aj s ďalšími obcami susedného Maďarska – Rétság a Litke. Na kultúrne podujatia sa im podarilo v roku 2009 získať aj finančné prostriedky, z MK SR na Deň družobných obcí a na Deň rómskej kultúry, z VUC získavajú dotácie na PUF. Predsedníčkou komisie kultúry a športu je Rita Némethová. V obci pracuje MO Csemadoku pod vedením Karola Kováča a MO Matice slovenskej, ktorého predsedom je Július Gibala. Nachádza sa tu ZŠ s vyučovacím jazykom slovenským, maďarským a MŠ. Pri škole vykazuje dobrú činnosť detský tanečný zbor, astronomický krúžok, tento vedie MVDr. Štefan Šimon, ale zároveň zabezpečuje kompletnú fotodokumentáciu z obce uverejňovanú na webovej stránke – www.velkanadiplom.sk.

Zo súčasných významných osobností je potrebné spomenúť **Ing. Jána Ridega**. Je autorom originálnych hier z PET fliaš, ktoré boli doporučené dokonca aj Ministerstvom školstva. Ale na OÚ majú odložený aj Ďakovný list prezidenta SR adresovaný práve J. Ridegovi.

Návštevník či turista môže naplno využiť ponúkané možnosti rybolovu či kúpania na **rybníku**, bývalom štrkovisku. Nachádza sa tu aj CHKO **Dálovský Močiar**, vyhlásená v r. 1999.

Dálovský močiar

Nasledujúci rok 2012 bude pre obec a cirkev významným, ako uviedol p. farár PaedDr. Mgr. Miroslav Šiška, čaká ich okrúhle - 250. výročie postavenia kostola. Zdroj: www.velkanadiplom.sk.

Velká Ves

**Blízko Kalinova je pekná rovina,
- na nej postavená gazdovská dedina
A z každého dvora breše suka, pes,
- občania nazvali obec - Velká Ves ...**

Variácia **Matúša Bátku** z Hriňovej (p. Latinák)
- výber z telegramu k výročiu obce –

História:

Prvá písomná zmienka je z r. 1332, obec sa spomína ako Magna Villa. Ďalšie pomenovania obce boli Nagfalw (1424), Welka Wes (1773); maďarsky Nagyfalu. Dnešný názov sa používa od roku 1929. Už začiatkom 14. storočia patrila k významnejším obciam Divínskeho panstva. Od roku 1540 bola poddanskou obcou rodiny Mocsáryovcov. Dostal ju Blažej Mocsáry do daru od panovníka, pretože sa vyznamenal v bitkách proti Turkom. Vtedy bol kapitánom Fiľakovského hradu. V roku 1775 sa spomína zemepán Fialka.

Koncom 19. stor. (1873-1876) železiarska spoločnosť Union začala ťažiť vo Veľkej Vsi železnú rudu, naposledy sa ťažba rudy obnovila v r. 1952, kde sa ťažilo asi 2–3 roky.

Na území obce sa nachádza kultúrna pamiatka - **Kostol** evanjelický barokovo-klasicistický z roku 1772, ku ktorému bola r. 1802 pristavaná murovaná **zvonica**.

Divadelné predstavenia usporadúval Roľnícky dorast, založený po r. 1918. Dňa 16.5.1932 sa predstavil hrou „Chvála Bohu, už je stôl prikrytý“ a „Svedomie“. Ten istý rok, 9. októbra – zahrali hru „ Pytač z panského roku“

a veselohru „Kubo“. Najväčšiu zásluha mala Šarlota Gallayová. Neskôr, 2. 4. 1934 mala premiéru Urbánkova hra „Pani richtárka“, 5. augusta usporiadal Dorast „Dožinkovú slávnosť“, ktorá prilákala do obce až 2000 ľudí. Pripravený bol bohatý program - Sprievod obcou a spievali žatviarske piesne „Hej pod Kriváňom“ a „Nestískaj mi šuhaj rúčku“. Večer bolo divadlo – Krutohlavci.

Kultúrny dom slávnostne otvorili dňa 28. novembra 1937, rekonštruovaný bol 8.10.1977. V roku 1941 usporiadalo Združenie ev. mládeže pod vedením učiteľa Žigmunda Rešetára div. predstavenia – hry „Dedinský krutáň“ a „Nový Šalamún“. Z počtu divadelných predstavení je jasné, že divadlo malo v obci svoje zázemie. V roku 1952 bola založená osvetová izba a zakúpené javiskové zariadenie. Vedúcim Osvetovej besedy bol v r. 1978 Dušan Antalík, v tomto roku nacvičili hru „Kubo“. Významným medzníkom nielen v kultúrno-osvetovej práci, ale aj v samotnej histórii obce, bolo pôsobenie dvoch učiteľov, **Daniela Gallaya** a od 1.9.1940 najmä **Žigmunda Rešetára**, nar. 7. júla 1913 v Pondelku.

Daniel Gallay

Žigmund Rešetár

Zastával viacero funkcií, predseda Združenia ev. mládeže, osvetovej komisie, tajomník v hasičskom zbore, ale viedol aj obecnú knižnicu a Pamätnú knihu obce. V tejto knihe sú zaznamenané udalosti rokov 1933-1964. **Pokr. str.4**

Kronikárom bol do 31.8.1940 učiteľ Daniel Gallay a od 1.9.1940 učiteľ Žigmund Rešetár. Je to veľmi zaujímavé čítanie a dokonca roky 1940-2002 zachytené rukou kronikára sú uverejnené aj na webovej stránke obce, www.velkaves.sk. História obce z pohľadu rodáka MUDR. Miloslava Rešetára je prístupná na webe tiež.

Niektoré zaujímavosti sme vybrali aj pre čitateľov:

✱ Podľa ústneho podania žijúcej Margity Kmeťovej r. Zvarovej, jej predkovia odkúpili túto osadu na dražbe v roku 1911 po bývalom majiteľovi Takáčovi. Tieto rodiny sa nasťahovali do jedného domu, v ktorom ešte ďalšie štyri roky ostala bývať i pôvodná majiteľka s tromi deťmi. Túto bývalú majiteľku oslovovali "kontesou", čo podľa jej oslovovania dostalo meno osada-pustatina **Konteska**.

✱ 1816 - **povstanie poddaných** z Kalinova a Hrabova proti Mocšárymu, bolo kruto potlačené, zemepán vinníkov potrestal palicovaním pred kostolom na námestí. Povstalcov bolo vyše 100 roľníkov. Urodzeného p. Mocšáryho táto rebélia tak nahnevala, že sa latinsky znejúcim dopisom zriekol čestnej funkcie cirkevného dozorca. Dopis bol adresovaný kalinovskému p. farárovi:

Valedictio Spect. Acsberit

Oni Francisci Mocšary

Úprimné ale aj posledné pozdravenie moje odkazujem cirkvi Hrabovsko-kalinovskej! Poľutuj Bože, že ako som domov prišiel, počuť som musel ako Hrabovská celá obec i s niekoľkými kalinovskými vybranými chlapmi a s jakýmsi Obšitošom so sekerami ozbrojení prišli na Veľkú Wes nielen gvaltomne buď to v Dedine buďto Curii mojej zemskej, obruče a iné drevo zobrali, ale i švagra iného Draskoczy Gábora a Pani i druhú čeliadku moju zabiť chceli, ktorí len skrz schovania si život zachránili, ba čo viac podpálením Dediny a Kaštieľa sa hrozili, z ktorej príčiny i varta v noci sa držať musela. Ponevadž tedy tento vražedný účinok ich sa ani s písmom ani učením čistého slova Božieho nášho pána Ježiša Krista, ani s Uhorským právom našim, ani so zdravým rozumom nezrovnáva; ačkoli síce i so slávnou Stolicou Novohradskou ako rebelanti potrestaní budú. Predsa som si zaumienil s týmto dopisom to Cirkvi Kal. Hrabovskej oznámiť, že ja tým rebelantom zbojníkom a ožralcom ako sú Hrabovci ani inšpektor predstavený ani od cirkvi ba ani poslucháč slova Božieho medzi nimi v kostole Hrabovskom viacej nechcem byť. Srdčne sa hanbím za nich, že to evanjelici vyviedli a nám všetkým evanjelikom takú veľkú hanbu urobili pred Slávnou stolicou. Túto valedictiu moju do protokolu zapísať prosím a Pánu Bohu porúčam a vinšujem dar Ducha Svätého a rozumu dobrého Hrabovčanom lepšieho.

Písané vo Veľkej Vsi dňa 23. febr. 1816 Cirkvi Kalinovsko Hrabovskej všetko dobré prajúci Mocšary Mocšary Ferencz

✱ Zemanka **Mocšáryová Fay Mária** bola dcérou vojenského dôstojníka. V r. 1862 sa vydala za Bélu Mocšáryho ako 17-ročná do Veľkej Vsi. S manželom precestovala Švajčiarsko, Paríž, Londýn, Berlín. Jej manžel zomrel 2.1.1890. Pochovaný je na starom cintoríne. Na náhrobnom kameni bolo napísané, že zomrel vo veku 54 rokov. Manželstvo bolo bezdetné. Béla Mocšárym rod vymrel. Ovdovela vo veku 45 rokov. Ako 48-ročná podnikla cestu v r. 1893 do Egypta, Palestíny, Grécka a Turecka. V tomto čase sa učila po anglicky a vydala sa aj na cestu do Indie až po Himaláje a na Srí Lanke. V ďalších rokoch cestovala po Severnej Amerike. Hodne publikovala vo vtedajšom maďarskom časopise Ország-Világ. V r. 1899 vyšla jej kniha India a Ceylon a v r. 1901 Cesta po Egypte, Svätej zemi, Indii. V r. 1902 vyšla kniha Cesta po Amerike. Aj súčasný čitateľ musí obdivovať odvahu vdovy, ktorá podnikala dlhú a na tú dobu veľmi nebezpečnú cestu po Blízkom východe, Srí Lanke a Indii. Najstarší obyvatelia obce spomínali, že v kaštieli bývali zábavy. Okolo kúrie bol rozsiahly park s mnohými cudzokrajnými drevinami. Na Hliniskách si dala zemepánka Mocšáryová urobiť malý bazén, ktorý bol obložený drevenými doskami a bolo ho možné dobre vidieť ešte začiatkom päťdesiatych rokov. Podľa ústneho podania starých občanov, ktorí ešte zažili panstvo, p. Mocšáryová rada ráno chodila bosá po lúke, kde bola ešte ranná rosa. Poučala občanov dedičanov, že je to druh otužovania, zdraviu veľmi prospešný. Zemepáni Mocšáryovci dobre vychádzali s dedinským obyvateľstvom.

Zaslúžili sa o výstavbu kostola, zakúpili vežové hodiny. Obci darovali pozemok na starom cintoríne, kde sú aj oni pochovaní. Podľa ústneho podania p. farára Kalandu staršieho, zemepánka Mocšáryová doniesla zo svojej cesty po Palestíne ako pamiatku vodu z rieky Jordánu a prst zeme z hrobu Kristovho, ktoré sú zamurované v oltári. Rod Mocšáryovcov patril medzi najstaršie v novohradskej župe a údajne aj v Uhorsku. V r. 1826 vyšlo prvé vydanie **Dejín župy Novohradskej** od Antala Mocšáryho, ktorý bol príbuzným tunajšieho panstva Veľkoveské nárečie je výnimočné, čo dokazujú aj tieto ukažky, napr. kvit čiže pálenka – jej son išla do krčme a vipela son deci kvitu.

„Ilka, kúvu misíš hnet ráno postaviť, žebe sa ta uvarela kin pan otec na obet prídu“. Takto radila jedna susedka tej, ktorá čakala na obed pána farára a nemala skúsenosti s varením zrnkovej kávy. Veselá príhoda bola napísaná v časopise „Náš národ“ dňa 5.10.1947.

Do kultúrnej činnosti sa zapájali aj dobrovoľní hasiči, v roku 1936 zahrali dve divadlá „Vojnáčka“ a „Láska zdolá všetko“.

Železničná zastávka je v obci od roku 1928 a prvý vlak tu zastal 28. 10. 1928.

Dňa 15. februára 1940 bolo slávnostne odovzdaná nová železničná spojka Tomášovce - Veľká Ves. Slávnostne ju vtedy prevzal sám p. minister dopravy Julius Stano, žiaľ dnes je už trať zrušená. Nový rímsko-katolícky kostol - **Svätež rodiny** bol postavený v roku 2002. Základný kameň posvätil dňa 8. júla 2000 Mons. Eduard Kojnok biskup Rožňavský.

Súčasnoscť:

Erb obce je v nasledovnej podobe: v modrom štíte na zelenej pažiti medzi dvomi zlatými klasmi strieborné, hrotmi k sebe otočené radlice – čerieslo a lemeš. Obec má 444 obyvateľov. Patrí do mikroregiónu Háj. Starostom je **Jozef Líška**.

V kultúrnom dome sídli aj obecný úrad a tohto roku majú v pláne rekonštrukciu sály. Knižnica sa nachádza v IDOME a je tu zabezpečený aj prístup na internet. Organizujú viacero kultúrno - spoločenských podujatí, veľkolepo si pripomenuli 665. výročie prvej písomnej zmienky, vrátane sprievodu obcou, ale tým posledným bolo stavenie mája. Najznámejším sa stala „Súťaž o najlepšiu brdársku kapustnicu“, ktorú zorganizovali prvýkrát v minulom roku.

Svoje umenie predviedlo až dvanásť družstiev a prvé miesto získalo družstvo s výstižným názvom „Od kapusty riť popustí“. Názvy ďalších súťažných družstiev boli podobné, čo už samo o sebe predpovedalo vynikajúcu atmosféru. Aby sa nejedla len kapusta, sprievodným podujatím bola aj výstava domácich zákuskov. Cenu za najlepšiu získala Jarmila Oravcová. Viac info a foto o tomto podujatí nájdete na webovej stránke obce. [Tohtoročná](#) súťaž, čiže už jej druhý ročník sa uskutoční v sobotu **17. 9. 2011**, ale už teraz si tento dátum treba zaznačiť, lebo po letnej dovolenke to bude prvá veľká obecná akcia.

Pomenovanie „Brdáre“ je neoficiálna prezývka obce Veľká Ves, lebo vraj v zime, keď jedna gazdiná varila kapustnicu, tak namiesto zaúdených rebier priniesla omylom z komory brdo. A od tých čias sa im hovorí brdári. Na súťaži dokonca jedno družstvo z recesie použilo na miešanie kapustnice brdo namiesto varechy.

(Brdo je nástroj na krosnách k prirážaniu útku v osnove, ktorý súčasne

určuje hustotu a čiastočne i šírku budúcej tkaniny).

V obci pracuje Veľkoveské združenie a predsedom je Jozef Líška, organizujú pravidelne **Letný tábor pre deti**, v tomto roku sa uskutoční od 1.8. do 5. 8. 2011

Veľká Ves je aj rodiskom výborných muzikantov, medzi ktorých patria –heli-gónkari – Ján Suja, Miroslav Jambrich a huslisti – Martin Stieranka, Juraj Stieranka, Ján Purdek

Ako ľudového remesleníka je potrebné spomenúť syna p. starostu Andreja Líšku, ktorý ako umelecký kováč vytvoril niekoľko zaujímavých diel napr. sklára v Utekáči, studňu v Mýtnej, ale pravidelne v rámci tvorivých dielní prezentuje svoje umenie aj na festivale Koliesko v Kokave nad Rimavicou.

Na brdárskej kapustnici zabával aj Miroslav Jambrich

Medzi významné osobnosti patrí aj **MUDr. Rešetár Miloslav**, syn už spomínaného p. učiteľa, ktorý je autorom publikácie „História obce Veľká Ves“ a táto je prístupná k nahliadnutiu aj na webe. O obci bola vydaná aj ďalšia publikácia nazvaná „Veľká Ves 1332-1997“ z príležitosti 665. výročia prvej písomnej zmienky a autorkou je Mária Adamová.

Vydávali dokonca veľkoveské zvesti nazvané **Brdárik** a boli to prvé noviny v histórii obce, vydávala ich veľkoveská mládež od roku 2001, žiaľ len 4 ročníky, v súčasnosti sa už nevydávajú.

Pri rozhovore so starostom som sa dozvedel, že momentálne nemajú kronikára. Musím sa pri tejto funkcii či poslaní zastaviť, lebo nebyť práve oddaných kronikárov v minulosti, asi by sa nič nezachovalo z tak verne zachytenej histórie. Kto si zalistuje po stránkach kronikárov na webe obce, určite nezapochybuje, či je alebo nie je potrebný „kronikár“. Nechám to na vás.

Zdroj: www.velkaves.sk.

Blahoželáme!

Recitátorom...

Na Krajskej prehliadke v umeleckom prednese poézie a prózy „SLÁDKOVIČOVA RADVAŇ 2011“, ktorú organizovalo Stredoslovenské osvetové stredisko v Banskej Bystrici, získala I. miesto v I. kategórii (próza) **Nela Vašová** zo ZŠ, Školská v Poltári. Obdržala diplom a knihu od Corneliie Funkeovej Za čarovnými okienkami. Náš región zastupovalo celkom 6 súťažiacich a až 5 získali ocenenia. Mená ďalších ocenených: II. kat.- poézia – **Matej Gajdoš** – Lučenec II. miesto, III. kat. – poézia – **Samuel Galovič** – Vidiná – I. miesto - próza - **Oliver Obročník** – Vidiná – II. miesto IV. kat. – poézia – **Katarína Chromeková** – Kokava nad Rimavicou – III. miesto

Deň kultúry a umenia

[Banskobystrického samosprávneho kraja](#) spojený so slávnostným udeľovaním ocenení **Kvet kultúry a umenia** sa konal 20. 5. 2011 v Divadle J.G. Tajovského vo Zvolene. Otvoril ho predseda Banskobystrického samosprávneho kraja **Vladimír Maňka**. Ocenených bolo osem jednotlivcov a dva kolektívy. Za náš región získal cenu **Detský folklórny súbor KOKAVAN**, ktorý v tomto roku oslávi 65. výročie vzniku. Nomino-vaný bol NOS v Lučenci za vyhľadávanie, uchovávanie a rozvíjanie ľudových tradícií a tradičnej ľudovej kultúry Novohradu a Malohontu. Ocenenie z rúk predsedu BBSK prevzala vedúca súboru **Mgr. Viera Brezinová**. Po skončení slávnostnej časti nasledovalo divadelné predstavenie „Traja muži na nesprávnej adrese“. Autorom inteligentne napísanej komédie ponúkajúcej kvalitný humor a výbornú zábavu je taliansky dramatik Luigi Lunari.

Pavel Jánoš

z Kalinova získal ocenenie GR NOC – **Medailu D.G. Licharda** – z príležitosti životného jubilea, 90. výročia narodenia.

TURÍCE budú 12. 6. Stalo sa v regióne:

Svätodušné sviatky, známe pod názvami Turíce, Rusadle, Letnice či Zelené sviatky, patria k pohyblivým sviatkom, pretože sa slávia 50 dní po Veľkej noci. Názov Turíce vznikol od slova Tur čo súvisí s rovnomenným pohanským božstvom plodnosti. V kresťanskej tradícii sú Turíce sviatkom zoslania Ducha Svätého na apoštolov zhromaždených v Jeruzaleme.

Ľudové zvyky sa spájali so začiatkom jarných prác. Jedným zo znakov je použitie zelenej farby. Ľudia nosili do domov posvätené ratolesti liesky, lipy, brezy. Najmocnejšie ochranné vlastnosti sa pripisovali lieske. **Zelené ratolesti** nemali len priťahovať dobré sily, ale aj chrániť pred zlými. Naopak, ďalším prejavom proti zlým silám malo pôsobiť aj hlasné **práskanie bičom a turíčne vatry**. Jedným zo starých slovanských predkresťanských zvykov v období Turíc je tzv. **otváranie studničiek a prameňov**.

Tento prastarý zvyk, keď väčšinou dievčatá symbolicky otvárajú studničky v chotári, akoby sa vytrácal. Studničky sa čistili počas celého obdobia medzi Veľkou nocou a Turícami. Chotár s nevyčistenou studničkou bol postihnutý nedostatkom vlhky. Starí Slovania prinášali dary k studničkám a obetovali duchom domáce zvieratá (dnešný symbol obetovania baránka). Človek, ktorý otvorí aspoň jednu studničku,

má byť počas nasledujúceho roka zdravý a zbavený bolesti hlavy. Vyčistením studničky sa nielen oživujú staré tradície, ale niekde je zvyk spájaný s otvorením letnej turistickej sezóny a turistických chodníkov.

Letný slnovrat (21. jún) Svätajánska noc (noc z 23 – 24. júna) Slnovratná noc bola oslavou tých čo priniesli ľuďom oheň. Zem sa otvára energii zo slnka a preto môžu z neviditeľného sveta vystúpiť všetky bytosti. Kresťanstvo tento sviatok neskôr zasvätilo Sv. Jánovi a dym z ohňov mal odstrašiť bosorky. V mnohých mytológiách sa spája slnovratná noc so zlatým papradím. Rozkvitne presne o polnoci a kto ho odtrhne stane sa neviditeľným a uvidí všetky poklady. Keltské dievčatá sa v slnovratnú noc zdobili opaskami upletenými z paliny. Rastliny nazbierané za svitanie mali uzdravovaciu silu (krkavec, materina dúška, podbeľ, levanduľa, nechtík a ľubovník – bylina sv. Jána). V túto noc sa trhala aj plačúca mandragora. Rosa nazbieraná na bylinkách je zázračným liečivom na zrak.

Milan Kýpeť vystavoval – autorská výstava nazvaná **MESTO V OBRAZOCH - OBRAZY V MESTE** bola sprístupnená v Malej galérii Domu Matice slovenskej v Lučenci. Vernisáž sa konala dňa 10.5.2011 a výstava trvala do konca mája.

XVIII. ročník regionálnej prehliadky sólistov sa konal v sobotu 7. mája 2011. Už pred 15.00 hodinou, kedy bol oficiálny začiatok, bola sála KD vypredaná do posledného sedadla, zohnať lepšie miesto na státie bol tiež problém, či umenie. To len dokazuje, že o toto podujatie je veľký záujem v celom regióne. Návštevníci sa tešia nielen na samotných súťažiacich, ale láka ich aj krásna príroda, ktorá je v máji ešte úchvatnejšia. V neposlednom rade si podaktorí pochopiteľne prišli pochutnať aj na dobrom guláši. Škoda, že chýbalo jedlo, ktoré by sa hodilo k tomuto podujatiu - tradičný baraní guláš či pečený baran alebo bryndza. Budiná je v okolí známa aj ražným destilátom, ľudovo nazývaným „budínsky viator“ a je to pochopiteľne vynikajúca rožovka. S tou rožovkou, to samozrejme nie je také jednoduché, na Budinej už majú skúsenosti, ale to by bolo to pravé lákadlo pre turistov...

Prehliadku otvorila **Mária Ambrušová**, riaditeľka Novohradského osvetového strediska v Lučenci a **Ing. Marian Čerpák**, starosta obce. Podujatie moderoval už tradične Roman Malatinec, poslanec Banskobystrického kraja, ktorý privítal okrem divákov aj pozvaných hostí a sponzorov, osobitne poslanca BBSK Ing. Branislava Hámorníka a samozrejme slovo dostal aj zakladateľ a otec myšlienky, bývalý starosta Milan Gábor.

Pokr. str.7

Na prehliadke vystúpilo 18 sólistov. Úroveň heligónkarov pozorne sledoval Anton Budinský a priebeh tohtoročnej prehliadky zhodnotil veľmi pozitívne. Ceny a pamätné listy získali **Daniel Ivanič** z Točnice, **Július Spodniak** z Divína, **Martin Gábor** a **Rado Koška** z Budinej a **Pavol Obročník** z Poltára.

Po skončení samotnej prehliadky diváci neodchádzali, ale zostávali sedieť, lebo sa tešili na vystúpenie DFS Ratolest', LH Detvanček z Detvy a hudobno-spevackej skupiny Haličan. Tá pravá ľudová zábava začala až o 20.00 hod. a trvala až do nedeľňajšieho rána. Tak to má byť. Počasie prialo a amfiteáter by sa bol hodil a takisto tunajšie špeciality a možno aj pozdrav – typický budínsky, lebo na stránke obce sa môžete dočítať, že Budinec sa dá najlepšie spoznať podľa častej frekvencie nadávky „Boha bohovho“.

Budinú ako osadu podľa legendy údajne založili niekoľkí ľudia z Budína, ktorí vyrábali drevené korytá a turistom z MR by rožovka celkom isto chutila. Za dobrých podmienok sa vraj dá vidieť z lazov svit „rodnej“ Budapešti.

Nie sú to však len „heligónky“, čo obec Budiná ponúka, ale sú to aj ďalšie zaujímavosti:

- Z prostredia Budinej čerpala **Božena Slančíková-Timrava** námety pre svoju najrozsiahlejšiu novelu „Veľké šťastie“, ktorej dramatizáciu v úprave **Petra Pavlaca** uviedlo v roku **2003 Slovenské národné divadlo**. O jej diváckom úspechu svedčí aj to, že sa na doskách SND udržala 5 rokov – derniéru mala **26. februára 2008**
- Pamätník obeseným nad obcou od **Karola Dúbravského** v roku **1961**. Na pamiatku popravených bolo toto miesto vyhlásené za *Pamätný les pri Budinej*.
- Na Budinej sa narodil literárny vedec, **prekladateľ** z **bulharčiny** a **básnik** **Ján Koška**, dlhoročný riaditeľ Literárneho ústavu svetovej literatúry SAV.
- V obci je ešte i dnes spomínaná **Anna Benceľová**, ktorá zbierala ľudové piesne (spieva sa o nej v piesni LH *Ďa-telinka* Keď som išliu z Piešťa).

Ale viac už neprezradím, nakoľko Budiná bude osobitne prezentovaná v REKUSE. O dva roky oslávi obec 620. výročie od prvej písomnej zmienky (1393), turisti a návštevníci sa majú na čo tešiť.... čaká ich mnoho prekvapení. Škoda, že nebol podporený projekt, ktorý sme pripravovali spolu s obcou nazvaný „Hríbe Novohradu.....“, možno sa to podarí na budúce.

Noc múzeí a galérií

– **mamutie a žraločie zuby, ohňová show, ľudová hudba a remeslá - na Filakovskom hrade**. 14. mája 2011 sa o 19,00 začala tohtoročná Noc múzeí a galérií na filakovskom hrade vernisážou paleontologickej expozície „Pamiatky skamenelého života v okolí Filakova“. Zuby a kosti žralokov, mamutov, mastodontov, či nosorožcov a pánd, ďalej kly mamutov a skamenelé stromy sú mimoriadne zaujímavým dokladom vývoja prírodného prostredia regiónu. Vulkanologická skupina budapeštianskej univerzity ELTE uskutočnila vedecké ukážky činnosti sopiek. Ich Vulkán-show doplnila ohňová show skupiny *Flagrans Saltatio* z Bratislavy. V rámci sprievodných akcií k výstave „Ľudové umenie historického Novohradu“ vystúpila ľudová hudba Folt z Maďarska a majster výroby ľudových hudobných nástrojov, Tibor Koblíček z Turíčiek. Návštevníkov čakali s tvorivými dielňami v Bebekovej bašte čipkárka z Kalinova a ľudový rezbár z Balassagyarmatu. Hrad osvetlený faklami bol otvorený do 23,00. a VSTUP bol VOĽNÝ!!!

Mgr. Attila Agócs

Regionálna súťažná prehliadka tvorivých choreografií folklórnych súborov

sa uskutočnila v sobotu 21.5.2011 v Radzovciach. Prehliadku otvorila **Mária Ambrušová**, riaditeľka Novohradského osvetového strediska v Lučenci. Do súťaže bolo prihlásených päť choreografií v podaní štyroch súborov: **Nógrád** z Radzoviec, **Ipeľ** z Lučenca, **Rakonca** z Filakova a **Kokavan** z Kokavy nad Rimavicou. Trojčlenná porota pracovala v zložení – Juraj Matiaš z V. Ktríša, Pavel Bútor z NOC Bratislava a V. Petrínek z R. Soboty. Zlaté pásmo získal FS KOKAVAN s choreografiou „Hutníci“ a na krajskú súťaž postúpil okrem neho aj FS Rakonca s choreografiou „Tanec zo Silickej platininy“.

Celoslovenská súťaž v hre na zobcové flauty s medzinárodnou účasťou

ZAHRAJŽE NÁM PÍŠŤALÔČKA 2011

„Zahrajžie nám píšťalôčka“ je názov celoslovenskej súťaže s medzinárodnou účasťou, ktorú vyhlasuje každý druhý rok Združenie vzdelávania detí a mládeže v Nových Zámkoch a ZUŠ Nové Zámky s podporou Nitrianskeho samosprávneho kraja a Ministerstva kultúry SR. Riaditeľom a propagátorom súťaže je PhDr. Ladislav Dráfi.

V dňoch 6.-7. mája 2011 sa v Nových Zámkoch zišlo okolo 60 sólových hráčov na zobcové flauty a 13 komorných zoskupení od dua po nonet, ktorí vo svojich kategóriách interpretovali skladby slovenských i svetových majstrov hudby od renesancie po súčasnosť. Súťaže sa zúčastnilo vyše 30 umeleckých škôl žiakov a študentov základných umeleckých škôl, konzervatórií, stredných umeleckých škôl či vysokých škôl zo Slovenska, Česka a Maďarska.

ZUŠ v Poltári reprezentovali mladé začínajúce muzikanty Deniska Garajová (9 r.), Radka Gombalová (8 r.) a Sára Katriňáková (8 r.), ktoré v komornou triu zobcových flaut sa bodovo umiestnili na 1. mieste v zlatom pásme.

Interpretovali štyri skladby – starých majstrov i moderné náročné Vivace a Largo od J. Málka. Dievčatá súťažili i v sólovej hre, kde vo svojich kategóriách sa bodovo umiestnili: **Radka Gombalová v striebornom pásme, Deniska Garajová a Sára Katriňáková v bronzovom pásme.** Každá sólistka interpretovala tri skladby slohovo i tempicky odlišné, za klavírneho sprievodu p. uč. Mgr. Ľ. Slobodníckovej. Odborná porota pod vedením PaedDr. Mgr. art. Jaromíry Púčikovej PhD. a Mgr. art. Petra Drličku vysoko hodnotili technickú i umeleckú úroveň prevedenia bohatých repertoárov všetkých súťažiacich. Súťažiaci Deniska Garajová, Radka Gombalová a Sára Katriňáková sa tešili svojmu celoslovenskému úspechu, získaným diplomom a cenám. Získali nové skúsenosti, ale i umelecké zážitky, ktoré ich budú určite motivovať v ďalšom umeleckom raste.

ZUŠ Poltár im gratuluje a súčasne ďakuje za celoslovenský úspech i reprezentáciu nie veľkého Poltára na Slovensku.

Mgr. Ľuboslava Slobodníková
riaditeľka školy

Celoslovenská klavírna súťaž

Klavír 20. a 21. storočia

Študentka II. stupňa Základnej umeleckej školy v Poltári Martina Vuová sa zúčastnila v dňoch 28.-29. apríla celoslovenskej súťaže klavír 20. a 21. storočia, ktorej vyhlasovateľom bolo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR. Svojím interpretačným umeleckým výkonom zaujala porotu i obecnosť a získala vzácne II. miesto.

Organizátorom súťaže bola ZUŠ. D. Kardoša v Bánovciach nad Bebravou a KŠÚ v Trenčíne. Klavírnú súťaž svojím obsahom zaujala EMSY (European Union of Music Competitions for Youth), ktorú pojala do svojho členstva. Súťaž je zameraná na interpretáciu autorov hudby 20. a 21. Storočia, pričom nachádza priestor pre tvorivosť vo vytváraní celkovej dramaturgie vystúpenia. Jej hlavným zámerom je rozširovať umelecký obzor žiakov i pedagógov. Klavírnej súťaže sa mohli zúčastniť žiaci I. a II. stupňa ZUŠ a štúdiá pre dospelých na Slovensku. Umeleckým garantom a súčasnej odbornej poroty bol pedagóg, koncertný majster, dirigent a organizátor hudobných projektov Mgr. art. Ivan Šiller, ArtD.

Martina Vuová interpretovala skladby slovenských hudobných skladateľov J. Hatricka, J. Matušku, Ľ. Kuruca a poľského skladateľa V. Króla, za ktoré získala diplom 2. miesta a vzácnu cenu. Radosť z úspechu mala i jej učiteľka Mgr. Ľ. Slobodníková. Súčasťou celoslovenského podujatia bol tvorivý workshop pre žiakov, odborný seminár pre pedagógov zameraný na aktívne vnímanie modernej hudby. Umelecké podujatie vyvrcholilo koncertom víťazov, a koncertom umelcov J. Luptáka – violončelo a I. Schillera – klavír.

Vedenie ZUŠ gratuluje k úspechu Martiny Vuovej za vzornú reprezentáciu školy ako i mesta Poltár.

Mgr. Ľuboslava Slobodníková
riaditeľka školy

Do pozornosti kronikárom!

Školenia kronikárov miest a obcí

DOMOVINA v Martine organizuje už od roku 1998 cyklus 3 - dňových (pi – so - ne) stretnutí kronikárov v Martine. Počet účastníkov jedného stretnutia je max. 10. V nákladoch (155,- €) je zahrnuté: kurzovné, vydanie osvedčenia o absolvovaní, exkurzie (Matica slovenská, SNM, Národný cintorín), ubytovanie, strava, materiály zo školenia, poradenské služby a d.

Termíny na mesiac jún:

- ➔ 03.06. - 05.06.2011
- ➔ 10.06. - 12.06.2011
- ➔ 17.06. - 19.06.2011
- ➔ 24.06. - 26.06.2011

Termíny sú uverejnené v mesačníku REKUS č. 6 a na našej web stránke: www.nosl.sk. Podrobnejšie informácie: PhDr. Dáša Danešková – DOMOVINA, Kollárova 49, 036 01 Martin, Tel.: 043/ 4230743 po 19,00 h, 0918 156 622, e-mail: dasa.danekova@gmail.com resp. Novohradské osvetové stredisko Lučenec, Abelovský, 047 / 45 12 703, abelovsky@noslc.sk

Tip na výlet!

Novohrad či Malohont je ako stvorený na budovanie rozhľadní. Žiaľ vybudovaná sú iba dve, a to jedna drevená na **Jasenine** (995 m.n.m.), nachádza sa na turistickej trase – červená značka, na vrchole je kniha, kde sa môžete zapísať. My sme tam boli 12. marca a odmenou bol krásny a nezabudnuteľný výhľad. Postavili ju obce mikroregiónu a každoročne sa na ňu koná turistický výstup, tento rok to bude 20.8.2011

Druhá je rozhľadňa na **Mačacej** v Cerovej vrchovine. Čo k tomu dodať, turistom v Čechách môžeme len tíško závidieť.....

Ľudia-roky-udalosti

Bol dušou Fiľakovského ochotníckeho divadla

V 50-tych a 60-tych rokoch minulého storočia pulzoval vo Fiľakove bohatý kultúrny život. Konalo sa tu veľké množstvo zábav, plesov, výstav, ale aj divadelných ochotníckych predstavení, ktoré našťudovali samotní Fiľakovčania. Jeden takýto divadelný ochotnícky súbor úspešne vyvíjal svoju činnosť pri závode Kovosmalt Fiľakovo.

Jeho dlhoročným organizátorom i režisérom bol **József Gyuris**, ktorého nedožitie 100. narodeniny sme si nedávno pripomenuli.

József Gyuris sa narodil 3. 1. 1911 v Salgótarjáne (Maďarsko). Ľudovú školu začal navštevovať vo svojom rodisku. V 20-tych rokoch sa jeho rodina presťahovala do Fiľakova. Svoje gymnaziálne štúdiá absolvoval v Lučenci. Ako úradník bol zamestnaný v Kovosmalte Fiľakovo, kde pôsobil až do svojho odchodu na dôchodok v r. 1971. Vo voľnom čase sa venoval ochotníckemu divadlu, pri nácvikoch mu často asistovala jeho manželka Julianna Gyurisová. So svojím súborom našťudoval viacero činoherných či operetných predstavení, spomeniem aspoň niektoré: Beaumarchais, P.: Figarova svadba (1952), Mikszáth, K.: Prípad mladého Nosztyho s Marikou Tóthovou (1953), Csiky, G.: Babička (1956, 1967), Darvas, J.: Priepeš (1957), Szilágyi, L. – Eisemann, M.: Ja a môj mladší brat (1958), Móricz, Zs.: Nemôžem žiť bez muziky (1965) a i. Uvedené divadelné predstavenia sa hrali v mestskom Vigade, po postavení závodného klubu ROH Kovosmalt Fiľakovo v r. 1966 sa divadelné aktivity presunuli tam.

Jeho ďalšou záľubou bolo maľovanie. Pre svoje námety rád chodil do prírody, zobrazoval najmä Fiľakovo a blízke okolie. V jeho tvorbe sa však môžeme stretnúť aj so zátišíami či figurálnymi motívmi. Z techník používal najmä akvarel a olej. Svoje dlhé chvíle na dôchodku si často spríjemňoval aj hrou na husliach. József Gyuris zomrel po dlhšej chorobe 25. 4. 1986 vo Fiľakove. Pochovaný je na tunajšom cintoríne.

PhDr. František Mihály

Balneológ z Kalinova

Lekár – internista,
biochemik, balneológ
Prof. h. MUDr.

Miloš Matej, PhD.

sa narodil 21. 5. 1931 v Kalinove, okres Lučenec. Základné vzdelanie získal na ľudovej škole v Hrabove (1937-41) a na meštianskej škole v Tomášovciach (1942-45). V Lučenci navštevoval Gymnázium B. S. Timravy (1945-51), maturoval v triede prof. Samuela Lakatoša. V r. 1951-57 študoval na Lekárskej fakulte (LF) UK v Bratislave a v r. 1956-58 externe na Prírodovedeckej fakulte (Prír. F) UK v Bratislave. V r. 1957-64 pracoval ako sekundárny lekár, neskôr primár na oddelení klinickej biochémie OÚNZ v Považskej Bystrici, v r. 1964-68 ako vedecko-výskumný pracovník vo Výskumnom ústave fyziatrie, balneológie a bioklimatológie v Bratislave. V r. 1969-89 pôsobil ako vedúci lekárskeho odboru generálneho riaditeľstva Slovakoterma v Bratislave, v r. 1990-91 vo funkcii generálneho riaditeľa. V r. 1991-2003 bol riaditeľom Slovthermae – Slovenských liečebných kúpeľov Diamant v Dudinciach. Do dôchodku odišiel v r. 2003. V súčasnosti pôsobí ako lektor Slovenskej zdravotníckej univerzity v Bratislave. Žije v Bratislave.

Pán doktor, priblížme si úvodom rozhovoru roky vášho detstva a mládenectva, prežité v Novohrade.

Detstvo som prežil v rodičovskom dome v Hrabove ako najmladší z troch bratov a jednej sestry na brehu rieky Ipľ. Tu som žil až do ukončenia 4. triedy základnej školy. Rodný dom s meandrovitou ovocnou záhradou a divokou húštinou bol „detským rajom“ aj keď na to bolo málo času, pretože sme všetci museli pomáhať na malom gazdovstve. Vždy som úprimne závidel deťom robotníkov z tehelne, ktoré mali čas kúpať sa celé dni v Ipľi. V našej hrabovskej ľudovej škole ma učila vzácna, nežná pani učiteľka Lenka Dedinská, ktorá podporila moje túžby ďalej študovať na meštianke v Tomášovciach. Vďaka patrí najmä mojim rodičom, ktorí aj napriek slabým sociálnym pomerom, súhlasili so štúdiom všetkých detí.

Vaše spomienky na lučenské gymnázium?

Po skončení druhej svetovej vojny som v štúdiu pokračoval na gymnázium v Lučenci, ktorého patrónkou sa neskôr stala pani spisovateľka Božena Slančíková-Timrava, s ktorou sme mali stály kontakt a bola aj na našej maturitnej slávnosti. Viackrát sme sa osobne stretli aj pri iných príležitostiach. Vtedy som býval mimo rodiny a moje štúdium bolo zo začiatku poznamenané

duševnou a morálnou krízou až tak, že som musel opakovať 5. triedu (čiže kvintu). Na dne mojej krízy sa mi dostalo milosti a Božej lásky, ktorá úplne zmenila môj ďalší život. Mali sme vynikajúceho starostlivého a trpezlivého triedneho profesora Samuela Lakatoša a náročného, ale rozhladeného riaditeľa prof. Mirka Trnovského. Doba štúdia bola poznačená zmenami a zmätkami „triedneho boja a likvidácie nepriateľov“, ale vnútorná atmosféra bola prekonávaná celým učiteľským kolektívom a vzájomným porozumením priaznivo bez konfliktov. Aj v triede vládli veľmi dobré vzťahy, ktoré pretrvávajú doteraz. Mnohí moji spolužiaci dosiahli v živote vynikajúce úspechy a postavenie.

Na gymnázium B. S. Timravy v Lučenci ste boli spolužiakom známeho hudobného skladateľa Williama Bukového - Brüllu. Mohli by ste nám niekoľkými myšlienkami priblížiť jeho gymnaziálne roky?

Vilo Bukový sa počas štúdia na gymnázium prejavoval ako zanietený klavirista. O jeho zanítení pre hudbu som mal možnosť presvedčiť sa najmä pri mojich návštevách v jeho rodine v súvislosti s našou spoločnou prípravou na maturitu. Jeho hudobné prejavy boli „zvláštne a originálne“ a značne sa líšili od vtedajších hudobných štýlov. Už v Lučenci veľa komponoval a svoje hudobné „produkty“ nám sporadicky predstavoval pri rôznych spoločenských príležitostiach.

Ktoré životné faktory rozhodli o vašom nasmerovaní na medicínu?

Moje duchovné prežitie a zmena zmyslu života ma nasmerovali na službu trpiacim a chorým ako lekár. Už od 6. triedy som sa vo voľnom čase zoznamoval s prácou v nemocnici i v laboratóriu. Neskôr som na detskom oddelení OÚNZ v Lučenci vďaka môjmu „učiteľovi“ Dr. Boublikovi a láskavosti primára Dr. Peniažku mohol aktívne pomáhať a získavať prvé praktické skúsenosti. Aj počas štúdia medicíny som pracoval na klinických pracoviskách neurológie a chirurgie ako pomocná vedecká sila. Po ukončení štúdia som bol umiestnený do nemocnice v Považskej Bystrici a keďže som mal absolvované 4 semestre chémie na Prír. F UK, bola mi zverená úloha budovať oddelenie klinickej biochémie. Po 4 rokoch som bol pozvaný riadiť výskumné biochemické pracoviská na Výskumný ústav fyziatrie, balneológie a klimatológie do Bratislavy.

V r. 1969 ste dostali pozvanie od firmy Slovakoterma, ktorej ste sa neskôr stali generálnym riaditeľom ...

Pre potreby nedostatkovej nemocničnej postelovej kapacity prevzalo Ministerstvo zdravotníctva od ROH rekreačné zariadenia. Tak som bol v r. 1969 pozvaný na generálne riaditeľstvo kúpeľov a zriadil Slovakoterma za účelom zabezpečiť kvalifikovanú zdravotnícku starostlivosť v kúpeľoch, či už pre potreby rehabilitácie alebo

Pokr. zo str. 9

prevencie, ale hlavne na liečbu chronických ochorení. V súvislosti s tým vznikla potreba špeciálnej prípravy zdravotníkov a pomocného personálu pre kúpeľnú liečbu, ako aj pre zabezpečenie diagnostických a liečebných prístrojov, na výstavbu a rekonštrukciu objektov či na úpravu prírodných liečivých zdrojov a ich monitorovanie. Vznikla tak snaha prezentácie liečebných výsledkov na domácich a zahraničných odborných fórach a marketingových podujatiach. Týmto sa naše kúpeľníctvo prebojovalo na uznávanú medzinárodnú špičku. V r. 1989 pri odchode generálneho riaditeľa do dôchodku som bol v tajnom hlasovaní jednohlasne zvolený do tejto funkcie a poverený vedením kúpeľov až do osamostatnenia jednotlivých kúpeľov v r. 1991 a ich postupnej privatizácie. Do môjho odchodu na dôchodok v r. 2003 som viedol štátny liečebný kúpeľný podnik Slothermae Dudince.

Čím sú naplnené vaše súčasné dni na dôchodku?

Ďalej pokračujem v spolupráci s Klinikou fyziatrie, balneológie a liečebnej rehabilitácie LF Slovenskej zdravotníckej univerzity v Bratislave ako externý lektor a vedúci Školiaceho balneologického pracoviska v Bojniciach.

PhDr. František Mihály

Rímsko-katolícky kostol navštívenia Panny Márie – nedeľa 26.6.2011 o 19:00 h. Vstupné: 10,- €, **predpredaj:** MIC, Trinásky. **Vystúpenie** je organizované agentúrou FLUENT v spolupráci s NOS a Rím.-kat. cirkvou – farnosť Lučenec.

Kam za kultúrou?

BBSK – Novohradské osvetové stredisko Lučenec

- 10. 6. Škola moderovania**
– cyklické školenie pre začínajúcich moderátorov
miesto: CVČ Magnet Lučenec o 9.00 hod.
- 27.6. – 29.6. DETI DEŤOM**
– vystúpenia najúspešnejších detských divadelných súborov
miesto: Cinobaňa, Fiľakovo, Radzovce

BBSK – Novohradské múzeum a galéria Lučenec

- 3.6. Deň detí v múzeu**
– rozprávkové divadelné popoludnie s mímom M. Kasprzykom v spolupráci s OZ CADUCEUS
miesto: Kubínyho námestie o 16.00 hod.
- 9.6.-30.6. Szabóov grafický Lučenec – XIV. ročník celoslovenskej a VII. ročník medzinárodnej výtvarnej súťaže detí, mládeže a dospelých v grafike na tému „Živel-Oheň“, realizuje sa v spolupráci s Mestom Lučenec**

Mesto Lučenec – mestský úrad, oddelenie školstva, sociálnych vecí, kultúry a športu

- 9.6. Vernisáž „Szabóov grafický Lučenec“**
miesto konania: Novohradské múzeum a galéria o 10.00 hod.
- 9.6. Ramajana – indický muzikál**
miesto konania: DK B.S. Tímrahy o 19.00 hod.
- 21.6. Benefičný koncert** - spojený s malou výstavou grafických prác
miesto konania: Kalvínsky kostol o 18.00 hod.
- 24.6. Stredoveký jarmok** – otvorenie kultúrneho leta
miesto konania: Kubínyho nám. o 11.00 hod.
- 29.6. Lučenský spevácky zbor OZVENA**
miesto konania: Kalvínsky kostol o 17.30 hod.

29.6. Zastavme starobu pohybom miesto konania: Mestské kúpalisko

- 30.6.** Otvorenie sezóny v Letnom kine
– **Lučenská všehochuť**
miesto konania: Amfiteáter v parku o 18.00 hod.

Cinobaňa

- 4.6. Spieva celá dolina** – 10. ročník
miesto: KD Cinobaňa o 17.00

Fiľakovo

- 5.6.** Divadelné predstavenie Slovenského divadla VERTIGO
„Umy si rúčky, ideme jesť“
miesto: MsKS o 19.00 hod.
- 11.6. Stretnutie rodákov,**
miesto: Ratka o 14.00 hod.
- Divadelné predstavenie divadla Zsákszínház pod názvom „Stretnutie“
miesto: MsKS o 19.00 hod.
- 18.6.** Oslava 15. výročia založenia Domu Matice slovenskej,
miesto: Dom MS o 14.00 hod.

25.-26.6.

- XII. Fiľakovské historické hradné hry**
25.6. V. Medzinárodná súťaž v historickej lukostreľbe o titul „Lukostrelec Novohradu“ a „Obranca Fiľakovského hradu“
, miesto: Fiľakovský hrad o 10.00 hod., org.: OZ KOHÁRY

- 26.6. Jarmok a ukážky ľudového remeselníctva - Sprievodné programy pre deti a dospelých
miesto: Ulica Podhradná a hradný areál o 10.00 hod., org.: OZ KOHÁRY

- XII. Historické hradné hry** s účasťou domácich a zahraničných skupín a festival palóckych jedál: baraní perket, plnená kapusta, držkový perkelt s údeným kolenom, zemiakové placky, palócke oblátky, pečený bôčik a klobásy
možnosťou ochutnávky, streľba z dela, historické a brušné tance,
miesto: hradný areál o 15.30 hod., organizátor: OZ KOHÁRY

- 28.6. Prehliadka detských divadelných súborov**
miesto: MsKS o 9.00 hod. organizátor: MsKS-Fiľakovo, NOS Lučenec

MEDIÁLNI PARTNERI:

REKUS - regionálny kultúrny mesačník. **VYDÁVA:** Novohradské osvetové stredisko, Kármánova 2, 984 01 Lučenec. Registrované na MK SR – evidenčné číslo: EV 3991/10. **REDAKTOR:** Michal Abelovský, tel.: 45 12 703, 45 131 78. **GRAFICKÁ ÚPRAVA:** Renáta Ádamová **ZODPOVEDNÁ:** Mária Ambrušová, riaditeľka NOS v Lučenci
E-mail: noslc@noslc.sk, abelovsky@noslc.sk, **TLAČ:** NOS v Lučenci, www.noslc.sk

NEPREDAJNÉ